

Т. М. Дерун,
к. держ. упр., доцент,
доцент кафедри регіональної політики, Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9089-2206>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.18.227

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВОЮ СИСТЕМОЮ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

T. Derun,
PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Regional Policy,
Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv

PUBLIC ADMINISTRATION OF THE TAX SYSTEM IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION

Стаття присвячена дослідженню змін у податковій системі в умовах цифрової трансформації публічного управління. Обґрунтовано думку, що податкова система становить фундаментальний елемент фінансової архітектури держави, виконує критично важливі функції щодо забезпечення макроекономічної стабільності, стимулювання економічного розвитку та реалізації соціально-економічної політики. Зазначено, що цифрова трансформація податкової системи є вимогою часу та відпо-віддю на сучасні виклики, а також виступає важливою умовою забезпечення фінансової стійкості держави, особливо в період дії воєнного стану. Проведено критичний аналіз ключових цифрові інструментів, стан та проблеми їх впровадження. Визначено ризики та переваги впровадження сучасних інформаційних технологій у функціонування податкової системи. Акцентовано увагу на тому, що формування ефективної цифрової податкової системи в Україні неможливе без системного переосмислення засад публічного управління у сфері фінансової політики, трансформації управлінських підходів, що визначають цілі, функції та механізми податкового регулювання. Зазначено, що з врахуванням масштабних фінансових викликів, спричинених повномасштабною війною, цифровізація податкової сфери набуває особливої ваги як інструмент антикризового управління.

The article is devoted to the study of changes in the tax system in the context of the digital transformation of public administration. The opinion is substantiated that the tax system is a fundamental element of the financial architecture of the state, performs critically important functions in ensuring macroeconomic stability, stimulating economic development, and implementing socio-economic policy. It is noted that the digital transformation of the tax system is a requirement of the time and a response to modern challenges, and is also an important condition for ensuring the financial stability of the state, especially during the period of martial law. Systemic challenges of the digital transformation of the tax system are identified. The institutional constraints that hinder changes in the tax system are considered, in particular, the peculiarities of the functioning of the State Tax Service of Ukraine in the context of digital transformations, the fragmentation of the integration of information and communication systems, the shortage of highly qualified personnel with digital competencies, and others. A critical analysis of key digital tools, the status and problems of their implementation was conducted: electronic payer's account, electronic reporting, electronic invoices, electronic check, artificial intelligence, etc. The risks and benefits of implementing modern information technologies in the functioning of the tax system are identified. Attention is focused on the fact that the formation of an effective digital tax system in Ukraine is impossible without a systematic rethinking of the principles of public administration in the field of fiscal policy. It is not only about the modernization of technical administration tools, but above all about the transformation of management approaches that determine the goals, functions, and mechanisms of tax regulation. In today's environment, digital solutions should be viewed not as auxiliary means of control, but as a strategic basis for building an

open, predictable, and adaptive tax environment that complies with the principles of good governance. It is noted that, taking into account the large-scale fiscal challenges caused by a full-scale war, the digitalization of the tax sphere is gaining particular importance as a tool for anti-crisis management.

Ключові слова: податкова система, цифрові трансформації, публічне управління, цифрові інструменти, платники податків.

Key words: tax system of Ukraine, digital transformation, public administration, digital tools, taxpayers.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах цифрової трансформації суспільства публічне управління податковою системою набуває стратегічно важливого значення. Цифровізація змінює не лише інструменти адміністрування, а й саму природу взаємодії між державою, платниками податків та інституціями контролю. Податкова система становить фундаментальний елемент фінансової архітектури держави, виконує критично важливі функції щодо забезпечення макроекономічної стабільності, стимулювання економічного розвитку та реалізації соціально-економічної політики. Ефективність податкової системи безпосередньо залежить від її відповідності базовим принципам фіскальної політики, а також здатності адаптуватися до змін у внутрішньому та глобальному економічному, інформаційному та цифровому середовищі. Ефективне публічне управління у сфері оподаткування на сьогодні напряму залежить від впровадження нових цифрових технологій, що забезпечує прозорість фіскальних процесів, підвищує рівень довіри до державних інституцій.

Цифрова трансформація податкової системи виступає не лише засобом оптимізації фіскального адміністрування, але й критично важливою умовою забезпечення фінансової стійкості держави, особливо в період дії воєнного стану. Повномасштабна війна в Україні спричинила надзвичайні виклики для податкової сфери, що обумовлює необхідність оперативного перегляду та адаптації механізмів податкового збору, дерегуляції адміністративних процедур і активного впровадження цифрових інструментів з метою зниження рівня корупційних ризиків та протидії ухиленню від оподаткування. Отже, використання сучасних інформаційних систем і технологій у функціонуванні податкової системи дозволяє підвищити ефективність податкового адміністрування, сприяє оптимізації бюджетного процесу та створення передумов для післявоєнного економічного відновлення.

Цифрова трансформація податкової системи, поряд із відкриттям нових функціональних можливостей, супроводжується низкою системних викликів. Серед ключових проблем слід виокремити фрагментарність нормативно-правового регулювання, нерівномірний рівень цифрової інклюзії серед платників податків, зростання кіберзагроз, а також технологічну складність впровадження та адміністрування новітніх цифрових інструментів. Сукупність зазначених факторів зумовлює необхідність проведення комплексного наукового аналізу трансформаційних процесів у податковому секторі,

зокрема їхніх передумов, наслідків та потенціалу для формування ефективної, прозорої та адаптивної цифрової податкової системи.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про значну увагу науковців та практиків до проблем модернізації податкової системи в сучасних умовах. Так, інституціональні та функціональні особливості розвитку податкової системи України досліджували З. Варналій, Л. Воронова, Т. Латковська, О. Іванова та інші науковці. Використання інформаційних систем в обліку, контролі та оподаткуванні вивчали О. Височан, О. Гребельник, Т. Донченко, С. Михалевич, Н. Рогова. Різні аспекти цифрової трансформації публічного управління податковою системою розглядали Ю. Андросюк, С. Ганзюк, Л. Гончар, А. Цюцяк, Ю. Павлютін і інші.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Формулювання цілей статті (постановка завдання) — дослідження податкової системи в умовах трансформації публічного управління, а також аналіз існуючих цифрових інструментів у податковій сфері.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Система оподаткування становить базовий елемент фінансової інфраструктури держави, оскільки дозволяє забезпечити її фінансову, економічну та соціальну стабільність. Однак для ефективного функціонування, особливо в умовах безпекових викликів, система оподаткування повинна відповідати певним принципам і постійно вдосконалюватися. Незважаючи на численні реформи, система податкового адміністрування в Україні продовжує стикатися з проблемами неефективності, корупції та ухилення від сплати податків. Ключовим напрямком реформ в системі оподаткування є впровадження сучасних цифрових технологій в усі аспекти адміністрування податків.

Цифровізація, що виступає стратегічним напрямом модернізації публічного управління, передбачає інтеграцію сучасних інформаційно-комунікаційних технологій задля підвищення інституційної ефективності, автоматизації управлінських процесів і забезпечення прозорості функціонування органів влади. У контексті податкової системи цифрові рішення сприяють удосконаленню механізмів адміністрування, зменшенню регуляторного навантаження на платників податків, посиленню контролю за виконанням податкових зобов'язань та

мінімізації ризиків ухилення від оподаткування. Такий підхід формує передумови для створення більш відкритого, справедливого та результативного фіскального середовища.

У структурі органів податкової служби впроваджуються автоматизовані інформаційні системи, функціональне призначення яких полягає в цифровій трансформації управлінських процесів на всіх рівнях фіскального адміністрування. Зазначені системи забезпечують ефективне адміністрування податкових надходжень та інших обов'язкових платежів до бюджету, сприяють оперативному та комплексному аналізу інформаційних даних з питань оподаткування, а також гарантують своєчасне надання достовірної інформації управлінським структурам податкової служби. Крім того, вони відіграють важливу роль в організації якісного обслуговування платників податків, забезпечуючи доступність сервісів і прозорість взаємодії з контролюючими органами [1]. Цифровізація відкриває нові можливості для ефективного аналізу податкових даних, що дозволяє своєчасно виявляти ризики ухилення від сплати податків і розробляти більш гнучкі фіскальні політики.

На відміну від автоматизації, яка здебільшого спрямована на технічне вдосконалення існуючих процедур, цифрова трансформація передбачає фундаментальну перебудову інституційної структури податкової системи. У цьому процесі цифровізація відіграє подвійну роль: вона є рушієм інновацій у фіскальній сфері та водночас стимулює еволюцію податкової культури, правової свідомості та управлінської парадигми. Саме тому цифрову трансформацію слід розглядати як багатовимірне явище, що охоплює модернізацію технологічної основи, трансформацію управлінських рішень, адаптацію нормативно-правового поля, переосмислення інституційних функцій, а також зміну моделей мислення і поведінки як платників податків, так і органів адміністрування.

Впровадження сучасних інформаційних технологій у функціонування податкової системи сприяє більш ефективному збиранню, опрацюванню та аналізу податкових даних платників податків; удосконаленню підходів до формування податкової звітності та забезпеченню достовірності поданої податкової інформації; покращенню електронної взаємодії між органами публічної влади та платниками податків; покращенню якості обслуговування платників податків; підвищенню ефективності та результативності податкового адміністрування; зменшенню кількості та часу проведення податкових перевірок; зменшенню кількості зловживань та шахрайства при здійсненні податкових розрахунків; зменшенню адміністративних витрат.

До кінця 2025 року в Україні планується масштабна реформа податкової системи, що передбачає перехід на європейські стандарти, зокрема до нових цифрових форматів звітності та посиленої прозорості податкових процесів. Проте, потрібно зазначити про цілий ряд інституційних обмежень, які стримують зміни податкової системи. Структурна організація Державної податкової служби України залишається недостатньо адаптованою до сучасних цифрових трансформацій. Зокрема, спостерігається фрагментарність інтеграції інформаційно-

комунікаційних систем, відсутність уніфікованої архітектурної моделі для платформ електронного адміністрування, обмежена аналітична спроможність у сфері обробки великих масивів даних (Big Data), а також дефіцит висококваліфікованих кадрів із цифровими компетенціями. Недостатність нормативної синхронізації між правовими актами у сфері оподаткування призводить до правових колізій у процесі впровадження цифрових технологій [2].

Можемо констатувати, що цифровізація податкової системи ускладнюється через наявність інституційної інерції, що проявляється у повільному темпі реформ, спротиві з боку традиційних управлінських структур, а також відсутності політичної рішучості щодо впровадження комплексної автоматизації ризик-орієнтованих механізмів адміністрування. Тобто, спостерігається епізодичність та нерівномірність впровадження цифрових інновацій, без стратегічного бачення та узгодження із елементами фінансової та економічної інфраструктури, елементами податкової системи.

Незважаючи на окремі прояви цифрової модернізації, сучасна податкова система України залишається фрагментованою, інституційно вразливою та обмежено прозорою. За таких обставин цифрова трансформація може виступати як каталізатор системних змін, так і чинник поглиблення існуючих проблем — особливо у випадку її поверхового, імітаційного або політично мотивованого впровадження [3].

Тим не менш, в умовах сьогодення процеси цифровізації публічного управління в податковій сфері стають стратегічним чинником інституційної трансформації податкового адміністрування. Суть цих змін визначаються не лише у впровадженні сучасних інформаційно-комунікативних технологій у діяльності публічних органів податкової сфери, а у формуванні нового фіскального середовища, якому притаманна прозорість, аналітична точність та сервісна доступність податкових послуг. Для спрощення комунікації між елементами податкової системи виокремлюються різні сучасні цифрові інструменти.

Загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс. За своєю сутністю даний ресурс є структурованою системою електронних даних, що забезпечує відкритий доступ до нормативної, методичної, аналітичної та консультативної інформації та має значення для широкого кола користувачів, зокрема у сфері публічного управління, фінансів, права та економіки. Ресурс можуть використовувати одночасно і платники, і публічні службовці. Звертання до загальнодоступного інформаційно-довідкового ресурсу забезпечує вільний доступу до актуальних даних без обмежень, систематизацію та інтеграцію різних типів інформації для покращення результативності і якості як самої інформації, так і податкових послуг. Ресурс виконує довідкову, аналітичну та освітню функції, а також сприяє вдосконаленню процесу прийняття управлінських рішень.

Електронний кабінет платника. Електронний кабінет платника є інформаційно-телекомунікаційною системою, яка працює як інтерактивне середовище для реалізації адміністративно-процедурних дій у сфері оподаткування. Вперше в Україні було впроваджено у 2013 році в рамках пілотного проєкту. Використання електронно-

го кабінету платника сприяє забезпеченню синхронізації даних між платником, податковими органами та іншими державними реєстрами, мінімізації фізичного контакту між суб'єктами правовідносин через перенесення процедур у віртуальне середовище, дотриманню принципів прозорості, доступності, справедливості за рахунок зменшення нерівності у доступі до податкової інформації шляхом відкритого доступу до персоналізованих даних, звітності та сервісів, використанню кваліфікованого електронного підпису як інструменту автентифікації та юридичної сили електронних документів.

Електронна звітність. Електронна звітність є елементом електронного документообігу, передбачає створення, подання, обробку та зберігання звітної інформації в електронному вигляді з використанням телекомунікаційних каналів зв'язку та засобів криптографічного захисту. Таке програмне забезпечення є ефективним для формування звітності до Пенсійного Фонду України, Державної служби статистики України, Державної податкової служби України, а також накладання електронного цифрового підпису та шифрування електронних документів [4].

Електронна система аудиту SAF-T — це міжнародний стандарт електронного обміну бухгалтерськими та податковими даними, метою якого є уніфікація форматів подання фінансової інформації для податкових перевірок у цифровому середовищі. Фактично, це інструмент цифрового податкового контролю, який дозволяє податковим органам автоматизовано отримувати, аналізувати та перевіряти фінансові дані підприємств без фізичного втручання. Програмне забезпечення для її впровадження ще не запрацювало, що створює труднощі для бізнесу. У 2023 році були спроби залучити великих платників податків. До кінця 2025 року очікується оновлення законодавства, а компаніям запропоновано долучитися до тестування системи, підписавши меморандуми з податковою службою. У 2027 році даний інструмент планується впроваджуватись для всіх категорій платників податків [5].

Електронні рахунки — цифрова форма фінансово-розрахункових документів, що створюються, передаються, обробляються та зберігаються за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Вони є складовою електронного документообігу та забезпечують автоматизовану інтеграцію з бухгалтерськими системами та платіжними платформами. Використання електронних рахунків суттєво полегшує роботу бізнесу, органів публічної влади, фізичних осіб через скорочення часу на обробку фінансової інформації, швидкий і простий доступ до історії транзакцій, можливість аудиту в реальному часі, застосування цифрових протоколів для запобігання шахрайству. На сьогодні такий інструмент впроваджується частково через неузгодженість із вітчизняним бухгалтерським програмним забезпеченням [6].

Система e-VAT — це система електронного адміністрування ПДВ, цифрова платформа, яка впроваджена у 2015 році для автоматизації процесу обліку та контролю податку на додану вартість. Головним її призначенням є боротьба з ухиленням від сплати ПДВ, зменшення тіньової економіки та забезпечення прозорості податкових операцій. Даний цифровий інструмент передбачає наявність у всіх платників ПДВ електронних

рахунків, що дозволяє контролювати реальні господарські операції між підприємствами. Використання система e-VAT сприяє збільшенню надходжень до бюджету. Проте, для малого бізнесу система може бути складною у використанні через технічні вимоги та необхідність інтеграції з бухгалтерським програмним забезпеченням [7].

Електронний чек (E-Receipt) — основне призначення даного цифрового інструменту полягає у контролі за роздрібною торгівлею та обігом готівки. Електронний чек (E-Receipt) відіграє важливу роль у процесі цифровізації податкової системи України, виступаючи як інструмент прозорості, автоматизації та детінізації розрахункових операцій. Функціональні можливості системи E-Receipt дозволяють суб'єкту господарювання здійснювати реєстрацію розрахункових операцій та передавати звітну інформацію (розрахункові чеки) до Державної податкової служби України.

Використання Big Data у податковій системі сприяє прозорості, ефективності та боротьбі з ухиленням від сплати податків. Big Data дозволяє податковим органам обробляти значний обсяг транзакцій, виявляти закономірності, аналізувати ризики та формувати повний цифровий профіль платника податків. Завдяки інтеграції з різними джерелами (банками, митницею, реєстрами нерухомості, соціальними мережами) створюється інтегрована та багатовимірна база даних, що дає можливість прогнозувати податкові надходження, виявляти відхилення та оперативно реагувати на порушення.

Державна податкова служба України також розвиває електронні сервіси, серед яких Програмні РПО, Е-Повернення, ЕСубсидія, Е-прозорро, ID14, Е-малятко та інші [8]. Вони спрямовані на полегшення податкового адміністрування та забезпечення зручного доступу до державних послуг.

Одним із найперспективніших напрямів цифрової трансформації податкової системи є впровадження блокчейн-технологій. Використання розподіленого реєстру відкриває нові можливості для формування надійної, незмінної та відкритої бази податкових даних, що істотно ускладнює будь-які спроби фальсифікації фінансової звітності. Завдяки децентралізованій природі блокчейну, кожна транзакція фіксується у системі без можливості її редагування чи видалення, що створює високий рівень довіри між платниками податків, державою та контролюючими органами.

У низці країн світу, зокрема в Естонії, Швеції та Південній Кореї, вже реалізовано пілотні або повноцінні проекти з використанням блокчейну для ведення податкових реєстрів. Ці ініціативи продемонстрували позитивні результати такі як: зменшення обсягів тіньової економіки, підвищення рівня добровільної сплати податків, а також оптимізація процесів адміністрування. Крім того, блокчейн дозволяє автоматизувати перевірку даних, зменшити кількість паперових процедур і забезпечити миттєвий доступ до актуальної інформації для всіх учасників системи.

В Україні блокчейн-технології у сфері оподаткування наразі перебувають на стадії концептуального опрацювання та тестування. Проте з огляду на глобальні тенденції та потребу у підвищенні прозорості фіскальних процесів, їхнє впровадження може стати потужним

інструментом у боротьбі з податковими зловживаннями, корупцією та неформальним сектором. Застосування блокчейну здатне не лише модернізувати технічну інфраструктуру податкових органів, а й змінити саму філософію взаємодії між державою та платниками — від контролю до партнерства, заснованого на довірі та відкритості [5].

Формування ефективної цифрової податкової системи в Україні неможливе без системного переосмислення засад публічного управління у сфері фіскальної політики. Йдеться не лише про модернізацію технічних інструментів адміністрування, а передусім про трансформацію управлінських підходів, що визначають цілі, функції та механізми податкового регулювання. У сучасних умовах цифрові рішення мають розглядатися не як допоміжні засоби контролю, а як стратегічна основа побудови відкритого, передбачуваного та адаптивного податкового середовища, яке відповідає принципам доброго врядування.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

З огляду на масштабні фіскальні виклики, спричинені повномасштабною війною, цифровізація податкової сфери набуває особливої ваги як інструмент антикризового управління. Її впровадження має розглядатися не ізольовано, а як невід'ємна складова структурного оновлення системи публічного адміністрування, що здатна забезпечити стійкість державних фінансів, підвищити рівень податкової дисципліни та зміцнити довіру громадян до інституцій влади. У цьому контексті цифрова трансформація податкової політики постає не лише як технологічний процес, а як управлінська парадигма, що вимагає нових підходів до стратегічного планування, інституційної координації та демократичного контролю.

Література:

1. Доценко Ю. П., Солдатенко О. В. Еволюція автоматизованої інформаційної системи податкової служби США: історичний аспект. *Правова інформатика*. 2010. № 3 (27). С. 42—47. URL: <https://ippi.org.ua/sites/default/files/10dupsia.pdf>
2. Андросюк Ю. В. Трансформація податкової системи України в умовах цифровізації. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2025. Вип. 24. URL: <http://www.tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/666/633>
3. Машенко О. В., Козаченко Ю. П. Запровадження процесу цифровізації у діяльність органів державної податкової служби. *Право та державне управління*. 2023. № 3. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.15>
4. Цюцяк А., Цюцяк І., Цюцяк В. Цифровізація податкової системи: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 4 (83). URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/83/1188.pdf>
5. Гончар Л. В. Цифровізація податкової системи: основні напрями та перспективи. *Ефективна економіка*. 2025. № 2. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105-2025.2.27>

6. Кулинич М. Б., Матвійчук І. О., Сафарова А. Т., Герасименко Т. О. Діджиталізація обліку, аналізу та оподаткування в системі управління підприємством. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2021. № 64. С. 57—63. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/971/922>

7. СМКОР як інструмент адміністрування ПДВ: звіт за результатами розслідування за власною ініціативою. Рада бізнес-омбудсмена: веб-сайт. URL: <https://boi.org.ua/reports-post/smkor-yak-instrument-administruvannya-pdv/>

8. Гуцалюк О. І. Цифровізація податкової роботи підприємства через використання електронних сервісів податкових органів. *Вісник Національного транспортного університету*. 2022. Вип. 4 (54). С. 42—46. URL: http://publications.ntu.edu.ua/visnyk/54/042_046.pdf

References:

1. Dotsenko, Yu.P. and Soldatenko, O.V. (2010), "Evolution of the Automated Information System of the US Internal Revenue Service: Historical Aspect", *Pravova informatyka*, vol. 3 (27), pp. 42-47, available at: <https://ippi.org.ua/sites/default/files/10dupsia.pdf> (Accessed 05 Sept 2025).
2. Androsiuk, Yu.V. (2025), "Transformation of the Tax System of Ukraine in the Context of Digitalization", *Tavrijs'kyj naukovyj visnyk. Serii: Ekonomika*, vol. 24, available at: <http://www.tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/666/633> (Accessed 05 Sept 2025).
3. Maschenko, O.V. (2023), "Introduction of the Digitalization Process into the Activities of State Tax Service Bodies", *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, vol. 3. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.15>
4. Tsiutsiak, A. Tsiutsiak, I. and Tsiutsiak, V. (2023), "Digitalization of the tax system: current state, problems and prospects", *Halytskyi ekonomichni visnyk*, vol. 4(83), pp. 48—55, available at: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/83/1188.pdf> (Accessed 05 Sept 2025).
5. Honchar, L.V. (2025), "Digitalization of the tax system: main directions and prospects", *Efektivna ekonomika*, vol. 2. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.27>
6. Kulynych, M.B. Matviichuk, I.O. Safarova, A.T. and Herasymenko, T.O. (2021), "Digitalization of accounting, analysis and taxation in the enterprise management system", *Visnyk LTEU. Ekonomichni nauky*, vol. 64, pp. 57—63, available at: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/971/922> (Accessed 05 Sept 2025).
7. Business Ombudsman Council (2023), "SMCOR as a Tool for VAT Administration: Report on the Results of an Own-Initiative Investigation", available at: <https://boi.org.ua/reports-post/smkor-yak-instrument-administruvannya-pdv/> (Accessed 05 Sept 2025).
8. Hutsaliuk, O.I. (2022), "Digitalization of the enterprise's tax work through the use of electronic services of tax authorities", *Visnyk Natsional'noho transportnoho universytetu*, vol. 4 (54), pp. 42—46, available at: http://publications.ntu.edu.ua/visnyk/54/042_046.pdf (Accessed 05 Sept 2025).

Стаття надійшла до редакції 10.09.2025 р.